

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST' A
marti
28 noem.
10 dec.

Ese totu a opt'a di
Pretiu'n pentru Austria
pe Jul. Dec. 4 fl. —
Pentru Romania
pe Jul.—Dec. unu galbenu.

Nr.
46.

Cancelari'a redactiunei
Strat'a morariloru Nr. 10.
unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu
III
1867.

L A L I A .

De-asiu fi rege si-imperatu,
Duce te asiu intr' unu palatu,
Langa tiermulu celu de mare,
Sê te 'ntreci cu mandrulu sóre,
Candu si-cauta-alui lumine
La oglind'a marei line,
Si se vede frumosielu,
Si se 'naltia falnicelu.

De-asiu fi radia dintre diori,
Duce-te-asiu ca pre-aripiori,
P'unde sbóra p'intre stele
Dinisióre gingasiele,
Sê te 'ntreci in frumosiétia
Cu frumósá demanétia,
Candu cobóra dintre diori,
Si se jóca 'n crinisióri.

De-asiu fi ventu ce sbóra linu,
Te-asiu luá pe bratiu la sinu,
Si te-asiu duce leganata,
Leganata, desmierdata,
Dintr'o radia 'ntr' alta radia,
Fara téma, fara padia,
Peste lunca peste plaiu,
Si-asiu sborá cu tine 'n raiu.

Si de-asiu fi si eu unu nume
Unu nesdravenu p'asta lume,
Duce-te-asiu pe-o radia 'n luna
Unde dñii se 'ncununa,
Unde sbóra si s'asiédia
Angerasii p'intre radie,
Si-asiu rogá pe angerosi.
Sê 'ncunune pe doi dragi!

V. R. Buticescu.

I L É N ' A .

Novela originala.

(Urmare.)

— Ba dio, n'ar avé ce se mai scrivi si ce se mai superá Ilén'a Tomii, câ bunu norocu are de la Ddiu; ar potea sê taca, câ fetioru mai harnicu si mai bogatu, ca Nutiu nasiului, neci nu este dóra 'n totu satulu . . .

— Déca vedi, rebde-te Ddiu, io, candu am fostu féta n'am mai amblatu atat'a alegandu si culegandu, ci me dusei totu fug'a, dupa mosiulu meu, indata, cum me cerú si multiam lui Ddiu, totu binisióru amu traitu la olalta.

— Deci, lasa-le, câ-asié su-fetele aste de-acuma; vedi, pe vremea mea nu erau asié alegátórie fetele, câ sciu despre mine; si io am fostu féta si inca féta frumósá si de frunte, da

pentru-acea totu n'am amblatu alegundu atât'a, tocmai pre cum dise si fin'a."

— Da lasa drag'a mea, câ altmintrelea erau trebile pe vremea nôstra; acuma tôte s'au intorsu cu dosu 'n afara si inca cine scie, unde-omu ajunge la capetulu vremii? . . .

Cam asié blocoteau babele cele bêtrane, candu n'aveau alta de lucru si candu s'adunau mai multe la olalta; atunci nu se mai gatau flé-curile.

Dar anim'a Ilenei altufeliu vorbea.

Indesiertu se bucurau fetele cele fetióre, indesiertu se sfarmau fetele cele bêtrane si-indesiertu se sfatosiau babele, câ-ci anim'a Ilenei iubea si iubea fierbinte; dar anim'a ei iubea pre Tanasia, pecurariulu celu óchisiu . . . Cum se vediura se si iubira si iubirea loru se prefacú in patima amorósa si de-atunci anim'a Ilenei, câtu fu diu'a si câtu fu nóptea, petrecea 'n stan'a lui Tanasia; câ-ci animele loru erau intrunite cu-o legatura santa, erau intrunite spre-o iubire vecinica si erau 'ntrunite prin puterea unei otarîri cutediatórie, procese din tain'a unei siópte misterióse . . .

Au trecutu dóue septamani de la incredintierea Ilenei si pcimane va fi nunt'a . . . dar au trecutu dóue septamani si de-atunci, decandu Tanasia si Ilén'a nu se mai vediura laolalta . . . si de-atunci Ilén'a-e totu morbósa si de-atunci fluer'a lui Tanasia nu mai incéta de-a plange . . .

Poimane va fi nunt'a . . . si Tanasia nu se câiesce, nu-o acusa pre biét'a Iléna cu necredintia, nu . . . elu plange numai si plange cu jele multa, câ Ilén'a-e morbósa . . .

Poimane va fi nunt'a . . . dar Tanasia nu blastema diu'a acee'a, nu, ci inca-o chiéma cu doru, cu rogatiuni fierbinti.

— O, de-ar sosí odata! — suspiná elu adese, ca-si cum in diorile acestei dile, i-ar aparé si sórele fericierei lui . . .

Óre de ce-o asceptá cu-atât'a doru? . . . De ce-o chiemá cu-atât'a caldura? . . .

Nimene nu scie . . . câ-ci ací jace misteriuulu celu profundu tainuitu in siópt'a cea din stana, in siópt'a cea din urma . . .

III.

Si amu ajunsu la presér'a nuntii. In cas'a lui nasiu Petru, petreceau câti-va prietini de-ai lui Nutiu, bendu si veselindu-se.

Pe feciele loru se vedea unu feliu de nes-temperu si 'n vincele loru siusturá foculu unui doru de jocu, de petrecania; pareau, câ-abié mai potu asceptá diu'a de mane.

Diu'a de mane . . . o, si câtu de grozava erá pentru Ilén'a, prevederea acestei dile! . . .

In cas'a lui mosiu domnea o tacere muta.

Mosiulu erá culcatu de-alungulu pe-unu patu de langa usia, scotiendu din candu in candu câte-unu fumú grosu din tievea pipei.

Sufletulu si mintea lui erau confundate 'n atari cugete grele; de-abunaséma cugetá adencu la venitoriulu fetei sale . . . Dar cugetele lui, pareau a-lu convinge totu din ce in ce mai tare, câ pe calea planuita nu si-va putea ferici fét'a — neci odata . . .

Vedea elu, erá convinsu, câ Nutiu e mutalêulu satului . . . Ei, numai ce sê faca? Nutiu erá fetiorulu lui nasiu Petru si nasiu Petru erá omulu celu d'antâiu in satulu seu si-apoi Nutiu avea sê duca o zestre mandra la casa . . . Dupa cine sê si-marite dara fét'a, déca nu dupa Nutiu? . . .

Acusi i-plesniá prin minte numele lui Tanasia . . . dar vai, câtu-i mai pareau de negru numele acest'a! . . . Elu nu cunoscea pe deplinu relatiunea tiesuta intre Ilén'a si Tanasia; dar neci nu remase acee'a cu totul necunoscuta 'naintea lui . . . pentru-ace'a i-para depinsu numele lui Tanasia, cu colori atâtu de negre . . . O, acestu strantiosu, acestu venitura, fara nume si fara avere . . . cum si cutédia óre a visá despre Ilén'a? . . .

Nu; bine-e asié, cum e . . . mane si-va legá Ilén'a sórtea de-alui Nutiu si trebue se fia ferici- cta, câ-ci altu modru nu e . . .

Cam astufeliu de cugete vagau neintreruptu prin mintea lui mosiu Toma, pana ce-lu-obo-sira cu totul si lu-adormira incetu, incetisioru.

P'unu altu patu din fundulu casei, siedea lelea Frasina, invertindu asié cam mereuasiu — unu fusu cu tortu de lana si oftandu câte un'a adenca . . .

Langa cuptoriu suspiná Ilén'a, cu capulu lasatu pre cotu, cu sufletulu morbosu, cu anim'a furata.

Asié erá cas'a lui mosiu Tom'a in presér'a nuntii. Suspinele, ce curmau din candu in candu tacerea cea profunda, pareau a ne face sê credemu, câ-aici nu se gatosecu de nunta, ci de-unu priveghiu jalnicu.

Privirea Ilenei erá pierduta 'n par'a foculu ce schinteá incetisioru, impartindu o lumina palida prin casa. Pareau câ vre sê numere: câte schinteii disparu un'a dupa alta si câti taciuni se consuma unulu dupa altulu prin flacâri si câti carbuni descindu in cenusia? . . .

(Va urmá.)

Jonitia Badescu

Mitropol'ă romana gr. c. de Blasiu.

(Din punctu de vedere istoricu.)

Precum se scie din foile romanesci, unele foi magiare, a nume „Unio“ de la Clusiu si „Pesti Hirnök“ latiescu in colónele loru idei sclintite si nefundate in privinti'a mitropol'ei romane gr. c. de Blasiu séu Alba-Jul'ă si dîcu între altele :

a) Că încetarea mitropol'ei romanesci gr. c. de Blasiu, ar fi decisa ;

b) Că mitropol'ă romana gr. c. din Blasiu ar fi în tóta privinti'a din nou infintiata sub mitropolitulu Alesandru Sterca Siulutiu ;

c) Că mitropol'ă romana de Alba-Julia s'ar fi infintiatu, ca sê se strimtorésca poterea primatului Ungariei, si ca sê se usioredie inchierea concordatului pontificescu din 1655 ;

d) Că romanii transilvanieni mai de multu n'aru fi avutu mitropol'ă, ci numai episcop'ă dupa espresiunea legiloru „aprobate“ cari nimicu nu sciu de mitropol'ă romaniloru din Transilvani'a ;

e) Că mitropol'ă romaniloru nu ar fi de lipsa, că-ci acea pré ingreunédia statulu cu sepe, si că mitropol'ă romana gr. c. nu e basata pe ceva dreptu juridicu.

De si la aceste rateciri ale foiloru magiare s'a respunsu in foile romanesci cu temeiuri basate pe adeveru ; totusi eu cugetandu, că nu va fi de prisosu din interesulu adeverului a ne mai ocupá de caus'a acést'a ponderósa, voiú sê facu cunoscute în acestu pretiuitu organu si reflexiunile mele scrise in contra antagonistiloru mitropol'ei romanesci gr. c. cari reflexiuni se reducu la urmatóriele puncte :

a) Cumca încetarea mitropol'ei romane gr. c. încátu se scie pana acuma, nicairi nu s'a decisu, si că foile magiare neci cu unu actu pana acuma nu au probatu aceea, că încetarea, mitropol'ei romane ar fi decisa, ci au scrisu numai din ventu si de pe ulitia o fama falsa in caus'a acésta ;

b) Cumca mitropol'ă romana gr. c. in timpii mai noi, sub mitropolitulu Alesandru Sterca Siulutiu, nu s'a infintiatu de totu din nou, ci aceea numai s'a restauratu, redicandu-se dóue episcop'ii nóue rom. gr. c. cu capitule, un'ă la Logosiu in Banatu, cealalta la Armenopolu séu Ghierla in Ardealu ;

c) Cumca prin restaurarea mitropol'ei romane gr. c. nu s'a strimtoratu neci unu dreptu legalu de alu primatului Ungariei, care insu-si

a lucratu in favórea restaurárii mitropol'ei romane gr. c.

d) Cumca mitropol'ă romana gr. c. de Alba-Julia din Transilvani'a nu ajocatu neci unu rolu insemnatu pentru delaturarea greutátiloru inchierei Concordatului pontificescu din 1855, care concordatu mai tardîu. dupa restaurarea mitropol'ei romane gr. c. de Alba-Julia in anulu 1855 s'a incheiatu ;

e) Cumca de si „aprobatele“ cele varvare, injurióse besericei si ai natiunei romane, mai de multu nu au recunoscutu mitropoliti romani, ci numai episcopi, de la acea impregiurare chiaru asia nu se póte dupa logic'a cea senatósă inchiá, că romanii nu aru fi avutu mai de multu mitropoliti, ci numai episcopi, precum nu se póte incheiá de la nerecunóscerea protestantiloru si a greco — orientaliloru — la ne esistinti'a pontificelui romanu de la Rom'a ;

f) Cumca romanii si mai de multu au avutu mitropol'ă romana in Transilvani'a cu jurisdictiune mitropolitica, si cu episcopi sufraganei, precum aréta fasiunile mai multoru scriitóri demni de credintia in acest'a privintia, a nume Martinu S. Ivány, care in disertatiunea sa cronologica-polemica despre inceputulu, progresulu, si scaderea schismei tiparita in 1703 la Ternavia, la capu 4 serie, că dupa ce romanii din Transilvani'a cu archiepiscopulu loru, si cu totu Clerulu au primitu uniunea cu beseric'a romana, unii dintre calvini urmandu pre Catholicii s'au silitu a aduce pre preuti romaniloru la unire cu sect'a loru („Quia vero postquam Valachi in Transilvania cum suo Archiepiscopo, et universo Clero acceptassent hanc unionem cum Ecclesia romana, non defuere aliqui Calvinistae, qui ad imitationem Catholicorum, intendebant aliquos Sacerdotes Valochorum inducere ad unionem cum sua secta, placuit hic ostendere etc.“) si Petru Bodu, care in istori'a romaniloru serie apriatu, cumca Atanasiu, capulu besericei romane din Transilvani'a, dupa unirea facuta cu beseric'a Romei in 1700 la Vien'a, a capetatu titulu de archiepiscopu, precum marturisescu cártile besericei romane, tiparite in secululu alu 16-lea 17-lea, in cari cárti, capii besericei romanesci din Transilvani'a vinu inainte ca archiepiscopi, si mitropoliti romanesci ; precum aréta subscrierile mitropolitiloru romanesci la actele loru cele oficióse, in cari pana la Ioanu Pataki episcopulu romaniloru din Transilvani'a, se subscrieau la acele ca mitropolitii ; precum documentédia sigilulu celu vechiu alu mitropol'ei romanesci gr. c. din Ardealu, pe care sigilu stá inscriptiunea mitropol'ei din anulu 1706, care inscriptiune si

eu inca o-am vediutu; si precumu documenté-dia mai multe documente istorice d'ntre cari amintimu ací urmatóriele :

1) Documentulu regelui Ungariei, Matea Corvinulu, din anulu 1479, in care se amintesc mitropolitulu romanilor din Alba-Julia, si care documentu suna precum urméza : „Noi Matea, in grati'a lui Ddieu Regele Ungariei, Bohemie etc. facemu cunoscutu prin acésta tuturor, celoru ce se cuvine, câ noi, atâtu dupa umilit'a rogatiune a credinciosului nostru parinte Ioanitiu mitropolitulu din Alba-Julia, câtu si din special'a nóstra gratia amu scutitu gratiosu pentru tóte tempurile viitóre pe toti preutii romani de legea grecésca din Comitatulu Maramuresiu, cei de acum si cei venitori, de platirea veri caroru tasse ordinare si estra-ordinare, cari trebuia ei in mediloculu locuitorilor nostri regali sê le platésca Maestâtii nóstre; ba i-scutimu si imantuimu prin poterea acestei cârti.

Din care cauza ve comandâmu seriosu vóue tuturor credinciosilor nostri, ducatorii si perceptorii tuturor taselor nóstre ordinare si estraordinare, asemine si dregatorilor cameriloru sariloru nóstre regale, si vicariiloru loru celoru din predísiulu comitatu Maramuresiu, ca sê nu cutediati neci odata si neci intru unu modu a constringe de acuma inainte pe predísii preuti romani de legea grecésca supusi amintitului mitropolitu, spre platirea veri caroru tasse ordinare si estraordinare, cari trebuia ei sê le platésca in mediloculu locuitorilor nostri regali, in contra forme scutirei nóstre, si sê nu-i superati séu turburati in veri unu modu, in persóna séu in lucruri pentru resplatirea acelor'a sub amenintfarea de a perde grati'a nóstra.“ (Véda-sê documintele istorice despre starea politica, si ierarhica a romanilor din Transilvani'a edate in limb'a romana in Vien'a, la anulu 1850 de T. Laurianu la pag. 52.)

2) Documentulu regelui Ungariei Vladislau din anulu 1494, datu in privinti'a lui Ilariu, in care se demanda lui Ilariu egumenului manastirei si besericei S Mihailu Archangelulu din Maramuresiu, ca sê fia ascultatoriu de Archiepiscopulu din Transilvani'a, si aceluia sê-i deie onórea cuvenita, precum aréta urmatórele síruri din acelu documentu : „Asié dara, noi audîndu acést'a rogatiune a numitului frate Ilarie, si primindu-o gratiosu, si vedienđu, câ suprascris'a carte a numitului patriarcu nu e rasa, nu e cancelata, si nu e stricata in vre-o parte a sa, in síramu, si inscriemu esemplariulu ei din vorba in vorba in acést'a scrisóre a nóstra asemene privelegiala, si o primimu si aprobâmu cu tóte

cele cuprinse intr' ins'a, incâtu se vede câ s'a datu dreptu si dupa lege, si incâtu adeverulu vorbesce pentru dins'a, — si inoindu-o, o intarimu cu potere pentru totdeun'a in favórea acelei manastiri a Santului Mihailu Archangelulu si prin urmare in favórea fratelui — Ilariu si a tuturor urmatorilor lui; inse asié, ca acelu frate Ilariu si urmatoriulu lui, sê deie episcopulu din Muncaci cuvenita reverintia; éra archiepiscopulu din Transilvani'a celui de acuma, si celui venitoriu, ca superioriloru sei, sê li-arete cuvenit'a supunere, si ascultare; intarimu acést'a prin poterea si marturi'a acestei cârti a nóstre, pe care s'a acatiatu sigilulu nostru celu secretu, cu care ne servimu, ca rege alu Ungariei.“ (Véda-sê documintele istorice mai susu memorate, pag. 58.)

(Finea va urmá.)

Gavrilu Popu.
Canonicu.

Miscarea literaria romana in anulu din urma.

(Discursu rostitu la deschiderea conferentieloru Ateneului Romanu pentru an. 1867/8.)

I.

Dómnelor si domniloru !

Unu dieu rivalu alu Gangelui si Indului decise, dîce marea poema *indiana*, sê pérda pe unu poporu, carele nu aducea sacrificie pe altariile lui.

Erá dieulu destructiunei si alu tenebreloru.

In curgere de secli, elu aglomerá flagele a supra poporulu urítu.

— Sê piéra, strigá elu tramitîndu asupra fómete si seceta.

Campi'a remanea stérpa; isvórele secau . . . Mam'a nu mai potea alaptá copilasiulu; fiulu nu mai potea desalterá buz'a uscata a morindului tata.

Moriau, moriau cu sutele, in torturele grozave ale fómetei si setei . . . dar' *nu pieri poporulu!*

— A! nu pieri! urlâ Dieulu . . . si elu debordá asupra-i pre ficele ucigatórie ale Gangelui: choler'a si epidemf'a . . .

Moriau, moriau cu sutele si cu mfile, dar' *poporulu nu pieri!*

— O! va pieri, detuná Dieulu . . . si elu aridicá a supra acelu poporu neamici puternici: ostiri nenumerate pustiira campiele, sangele curse; pagistele si undele fura crusîte . . . Ruine fumegande de sange si macelu! . . .

Jugulu servitutei intrá adencu in grumazulu filoru poporulu . . .

— O! va pieri d'astadata, hohotea teribilulu Dieu.

— Nu!

Selbatecele órde s'au domolitu; braciile loru au obositu in sange . . .

Poporulu traesce! (Publiculu erumpe in aplause sgomotóse si entusiastice.)

Si Dieulu turbatu convocà curtea sa. Ministrii desolatiunei si ai pierirei: Discordi'a, Ur'a, Invidi'a, Fratuciderea, Calumni'a — tînu svétu.

— Ce feliu? intrebà Dieulu, acelu poporu traesce?! Sunteti voi óre braciile mele, braciile Dieului care distruge?! Dar' cine va mai aduce jertfe pre altariile nóstre! . . .

— Elu traesce!

— Elu traesce!!

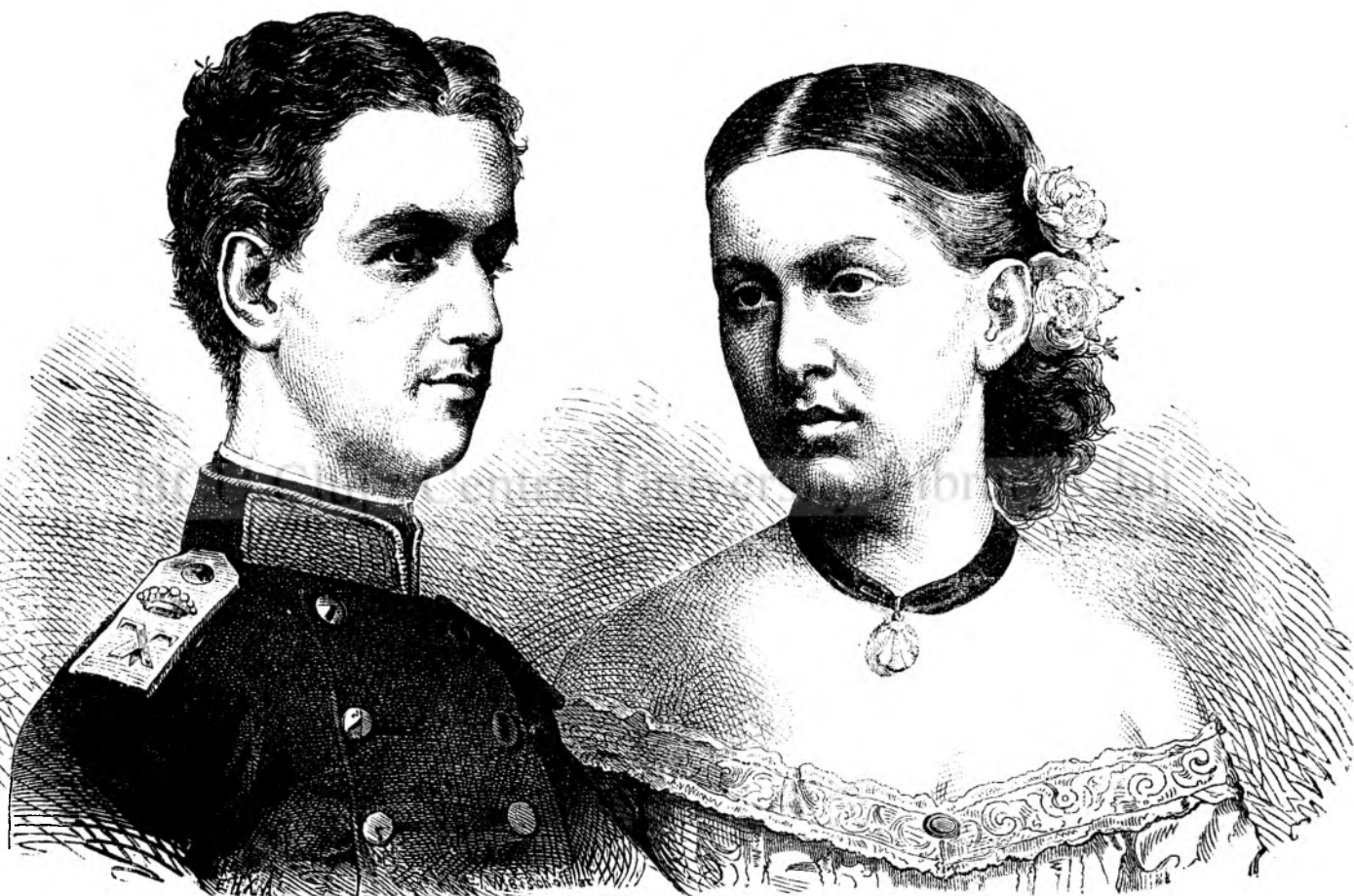
Urlá corulu, si hohote turbate sguduira adencurile Himalaiului.

— Nepriceputi! le-strigá marele Brahma. Nu, poporulu nu va pieri pe câtu tempu i-veti lasá talismanele cu cari l'am inarmatu!

— Talismanele! urlá Dieulu mortii!

Si curtea lui purcese sê caute talismanele; ea le cautà din casa in casa, in bordeiu si palatu, in satu si cetate . . .

— Unde sunt talismanele vóstre? intrebá

REGELE GRECIEI SI SOCIA SA.

— Am lucratu, dî si nópte am lucratu, dîse Calumni'a . . . N'a remasu flóre alba nefanata de bórea ce esalám . . . Am versatu fiere si veninu in tóte pârtile . . .

Mare Dieule! . . . n'am isbutitu: . . .

Poporulu traesce!

— Am dusu, strigá Discordi'a, zizani'a intre toti; am pusu lupt'a si ur'a intre mari si mici, intre domni si supusi. . . am inarmatu braciulu unuia in contra altuia . . . O! erá unu spectaculu demnu de noi! . . . Poporulu trebuia sê piéra . . .

E bine, nu! *Elu traesce!*

Crudîmea lovindu cu sbiciu de focu pre parinti, pre copii, pre mici si mari, pre potenti si pre debili!

— Nu scimu ce vrei!

— Nu scimu ce ceri!

Obosira lovindu fficele distrugerei, si nu aflara talismanele.

Dieulu cadiu bolnavu in unu accesu de turbare . . .

Tantae in animis coelestibus irae!

Dieulu si-dede finitulu, candu teribilulu seu rivalu i-dîse ridiendu:

— Privesce! éca talismanele!

— Ce feliu? acea grupa de fintie?

... Unu barbatu pe braciulu caruia se ra-
diemu o debila femeia; unu copilu la sinu si al-
tulu de mana ...

Ce feliu! Acel'a e *talismanulu*?

— A, da! Acel'e e talismanulu popóreloru,
câ-ci este *famili'a*, baz'a loru, cetatea nestricabila,
careia câtu va traí, va traí si poporul!

— Ce? Atât'a!? ... Atât'a! ... si eu cadu
invinsu de ... atât'a!? de nesce fiintie carora
n'am lasatu pane cu care sê aline sfasierile sto-
macului copíloru loru; carora n'am lasatu o
sdréntia cu care sê incaldiésca membrele reci
ale unui tata morindu? ... Cum? Eu invinsu de
nesce fiintie in giurulu carora am semenatu de-
solatiunea, si am redicatu numai morminte;
peste caminele carora am preamblatu copitele
cailoru atâtóru órde selbatice ... Ce! in pote-
rea mea avendu tóte flagelele ceriului — eu
sum invinsu si rusínatu de nesce bracie nude,
nearmate? ...

— Sunt inarmate, Dieule alu distrugerei...
Vedi! unuhu tiene o dalta, altulu unu penelu,
cel'a o péna ... Vedi! Candu tu distrugi, ei
creéza!

— Sunt inarmate, Dieule alu distrugerei...
Cându tu cutremuri cerurile si vâile lumi-
loru cu glasulu trasnetului si cu tropotulu cor-
tegiului doreriloru, asculta-i... ce dîcu ei?...
Glasurile tale teribile sunt acoperite de vócea
loru slaba, — ei se róga, ei *iubescu* ei *cugeta* la
trecutu, ei spera la viitoriu, ei canta:

..Dupa nuori seninu vine,
Bucuria dupa plansu.“

Inzedaru ti-preambli tu arip'a de focu peste
cetâti si campii ... Vîrtejele tale ducu departe
cenusiele orasielor si spicii ogóreloru .. dar' nu
potu imprastiá acei spici umani, cari facu *sno-
pulu familiei*; e legatu acestu snopu cu lantiulu
celu tare alu sarutârilor si intineloru serba-
tori... Reslatiti unu momentu spicii din sno-
pulu familiei, ei se reafia câ-ci se chiama: Ma-
ma, socia, copilasi, frate, sora!

O! da; nimica nu poti tu contra poporului
care pastréza *famili'a*, si in familia: *vorb'a na-
tionala!* (Aplause sgomotóse.)

II.

Famili'a si limbagiulu.

Educatiune si instructiune!

Éca armele popóreloru prigonite de Dieulu
distingerei.

Cine lucréza pentru familia si instructiune;
lucréza pentru inaintarea poporului; cine le iu-
besce, pe poporu iubesc!

Fia-care avemu detori'a sê ne ingrigimu de
ele, si ca negutiatoriulu inteligentu sê ne facemu
macaru odata pe anu bilantiu despre activulu
si pasivulu acelu mari tesaure.

Care fu deci modulu, cum „Ateneulu Ro-
manu“ de patru ani, decandu esiste, si-impleni
sarcin'a sa in respectulu acelu tesaure: *fami-
li'a* si *limbajiulu*? Onor. nostru Presiedinte v'au
aretatu acést'a, si dvóstra sciti insi-ve, câ-ci multi
dintre dvóstre ne-au ajutat si incuragiatu la lu-
crare.

E bine succesulu ve revine in parte ecaria
cu societatea.

Si succesu este si pentru anulu incetatu ...

Lucrârile Ateneului, o putemu spune adicu
o justa bucuria, au provocatu singuru in anii
acesti de pe urma o misicare literaria. Debi'a
nóstra vóce a potutu strabate pana departe pe-
ste munti, pana la stancele Gibraltariulu. In
Clusiu, in Oradea mare, ca si in Brasiovu, Sa-
bîiu, Pest'a, conferintiele Ateneului Romanu da-
dura semnalulu unei miscâri si unei directiuni
care inzestrà literatur'a romana cu escelinte lu-
crâri ca ale dloru J. Vulcanu, Popfíu, conferin-
tiele studentiloru din Oradea mare, etc.

Cine urmaresce scrierile de peste munti va
fi regasitu acolo mai multu decâtu unu ecou alu
Ateneului.

Sunt vre doi ani decandu cu adanca intris-
tare marturisiam aci, câ nu mai aflâmu in bib-
liotecele familieru nóstre, decâtu rele traduceri
de romanuri d'ale lui Dumas, Sand, si d'ale ace-
loru autori pe cari nu-i scimu numí fara ca sê ro-
sîmu. Reactiunea incepú in favórea lucrârilor
bune in sensulu literaturei sanetóse: In 1866/7
avemu satisfactiunea de a constatá câ *neci unu
romanu*, chiar neci din cele mai bune, n'a mai
aflatu „traducatori.“ Din contra literatur'a nos-
tra dobândi mai multe dieci de opere, de diver-
sa importantia, dar pururea in directiune salu-
taria.

Anulu literariu de care ne ocupâmu vediù,
ca sê citâmu numai câte-va, nascerea „Archivu-
lui“ de d. canonicu Timoteiu Cipariu, a „Trata-
tulu de dreptulu internatiunalu alu Romani-
loru“ de regretabilulu Dr. Simeon Barnutiù, a
„Convorbiriloru literarie,“ a lucrârilor relative
la limba si poesia de D. C. Maiorescu si Lahovari
(colegulu nostru onor.), a insemnatu volumne de
poesii nóue de infloritulu nostru poetu Bolinti-
nianu. Literatur'a didactica luà desvoltâri mari.
Preste diece tratate nóue de diverse obiecte de
studiu amu poté citá. Acea istorica sporesce pe
tóta dîu'a cu perle pretióse ghirland'a sa, mul-
tiumita eruditiunei si comoriloru ce aduna Ar-

cheologi'a nationala in manele DD. Cipariu, Papiu, Hajdau, Odobescu, Laurianu.

Odiuora o mana grati'osa si abila ni arata music'a *viitoriului*, cum unii numerescu frumos'a si ideal'a musica a lui Wagner. Music'a a viitoriului n'a lipsitu harpei romane. Sunt in 1866/7 incercâri poetice, cari nu numai promitu viitoriulu, dar lu-dau: DD. Zamfirescu, Jacobu Negruzzi, Cornea voru fi vatii nostri iubiti, deca voru continua cum au inceputu.

Literatur'a usi'ora a fostu cu succesu urmarita, cu deosebire de membrii Societatii „Junimea“ din Jasi. Vorb'a usi'ora se nu ne insiele; ori catu fia de usi'ora, are *pondulu* seu in mersulu literaturii nationale. DD. Ganea, Leon Negruzzi, si St. Velescu s'au distinsu in acestu genu in 1866/7 prin novele binescrite si binesimtite.

Diariulu „Famili'a“, in acestu genu a eselatu in mai multe opere ce a publicutu.

Deca literatur'a dramatica detoresce inceputurile sale dlui Alesandri, mai preste totu detoresce Ateneului pasii ce a facutu in 1866/7. Patru opere, din cari trei jucate si deci cunoscute dvostre: Domniti'a Rosandra, Resvanu Voda, Vorniculu Buciocu, si Mateiu Bassarabu, ce speramu ca se va joca, — sunt esite din Ateneu. DD. Pantasie Ghica, Jacobu Negruzzi si Gheorghianu au inezstratu scena romana cu frumoase comedii si proverbie; unele din cele ultime sunt publicate in „Convorbirile literarie.“

Si dupa ce in tempulu scurtu de care dispuseramu, citaramu cate-va nume si cate-va din productiunile anului literariu, e locul se amintimu, ca deca nimica din aceste nu se facea, totusi anulu 1866/7 si-pastrâ locul celu mai de onore intre cesti din urma prin aceea, ca fu anulu in care se realisâ creatiunea *Academiei nationale*, careia Ateneulu se mandresce a fi servitu de precursoria, si astadi de respectuosu aliatu!

Perfulu micu adapa si elu ogorele d'aurite pindre cari murmura; perfulu micu, *Ateneulu* va duce deapaurarea unde limpedi pe camp'a nationala; deca pe pieptulu acestui perfuasiu nu voru pluti vase mari, trireme belice, pe malurile lui inverdite voru poté medita si iubi, aceia, carora le place murmurulu undeloru modeste, si parfumulu floriloru ogorului.

Catu pentru ce va face elu pentru literatura in anulu 1867/8, dvostre veti judeca insi-ve onorandu conferintiele cu a dvostra presintia. Cea ce potemu promite este, ca aceste conferintie de voru fi bune voru trebui se ne totu invetic *doue lucruri* :

Famili'a, iubirea, educatiunea : si *Romanismulu* . . .

Era Romanismulu sta in instructiunea despre trecutu, instructiunea pentru presinte, si instructiunea pentru viitoriu! (Aplause sgomotose si prelungite in cursu de mai multe minute.)

V. A. Urechia.

SUVENIRI DE CALETORIA.

XVI.

(La beseric'a Notre-Dame, — exteriorulu, — interiorulu, — corulu, — in turnu, — bacsisiu, — clopotulu celu mare, — era bacsisiu, — Panteonulu.)

Cam peste unu patrariu de ora ajunseramu la renumit'a beserica Notre-Dame de Paris. Unu edificiu colosalu statea inaintea nostra, care atatu in totalitatea sa, catu si in specialitate sale storse admiratiunea nostra.

Beseric'a Notre-Dame — precum se scie — e catedral'a Parisului. Edificarea acestei beserici se incepu inca in 555 de catra Childebertu I, si inca din timpurile cele mai vechi a fostu totu catedrala, si in decursulu secoliloru trecu prin diferite reforme, pana ce in fine alu 72-le episcopu de Parisu, de Sully, la anulu 1161, incepu se didesca o catedrala dupa unu planu mai grandiosu, care apoi se fini in secolulu XIII. Acest'a beserica colosala, in form'a unei cruci, ni represinta unu modelu de stilu goticu, si in privinti'a acest'a in tota Franci'a n'are paruchia. Ceea ce ne incanta mai multu la privirea acestui edificiu, este simplicitatea ce ni-se infatiseaza atatu pe din afara, catu si pe din laintru. Portile colosale, din fieru versatu, ale portalului de frunte, sunt decorate cu reliefuli din sant'a scriptura.

Intraramu in beserica. Interiorulu e intru tote corespundietoriu exteriorului. Totu aceea-si frumusetia, totu aceea-si simplicitate innaltitoare. Ne surprinse multu si acea impregiurare, ca nu veduramu bance de locu, chiar ca in besericele nostre.

Corulu e asisdere frumosu, si suindune acolo, (pentru bacsisiu de 50 cent.) avuramu o privelisce frumoasa a supra publicului adunatu, — si ca se avemu o panorama si mai frumoasa, ne urcaramu chiar in turnu.

Era unu lucru grozavu acest'a. In o caldura cumplita, precum era atunce, a te urca pe vr'o 300 de trepte, nu era chiar gluma. Abi resuflaramu, candu ajunseramu la locuinti'a clopotariului. Amendoue turnuri ale besericeii sunt

sunt incungiurate de balconuri. Esîramu dara pe balconu spre a ne odihnî putîntelu. Eramu intr'o innaltîme colosala. Panoram'a ce ni-se infatîsiá nu se póte descrie. Josu la picioréle nóstre de amendóue laturile curgea Sein'a, — câ-ci beseric'a jace pe insula, — si pe tiermurile acesteia in tóte pârtile se estindea Parisulu in deplin'a sa grandiositate. Capetulu orasiului se pierdea in aburulu si murgitulu de séra. Ne preamboram pe balcone giuru in pregiuru, si in tóte laturile ni-se imbiá câte o privelisce care de care mai frumósa, admirabila si grandiósa.

— Inca n'ati vediutu tóte, — ni-dîse conducatoriulu chiar candu eramu sê ne coborimu.

— Ce mai avemu inca de vediutu? — lu întrebà sotiuulu meu.

— Clopotulu celu mare.

— Bine dîci, — haidamu susu!

Socîa clopotariului statea in usia la trepte. Firesce, câ si ea trebuia sê scapete bacsisiu. Puseram nesce centime in man'a intinsa inaintea nóstra, apoi ne urcaramu catra clopotulu celu mare. Peste câte-va minute clopotulu colosalu statea inaintea nóstra. De óra-ce clopotulu acest'a nu se trage neci odata, ci numai limb'a i se misca, e asediatu in o innaltîme mica. Toti ne duseram sub elu si admirandu-lu, cetiramu cele multe nume câte sunt scrise intr' insulu. Sunt ómeni vani, carii in tóte locurile si-scriu numele.

— Nu poffiti, domniloru, a ve scrie numele in clopotu? — ni-întrebà clopotariulu aspirandu érași la unu bacsisiu.

— Multiamimu! Nu dorimu sê devenimu prin asemenea modu ómeni mari.

— Clopotariulu acest'a, — ni-dîse conducatoriulu — are venitu bunu. Toti câti si-scriu numele in clopotu, trebuie sê-i deie câte-va centime. Caletorii se departa cu aceea convingere, câ dînsii s'au facutu nemoritori si rentornandu din strainetate, povestescu cu fala toturoru cunoscutiloru, câ numele lor se afla scriu si in clopotulu celu mare din Notre-Dame de Paris. Clopotariulu inse e omu cu minte. candu vede, câ clopotulu e plinu plinuțiu de nume din tóta lumea, vine intr'o demanétia cu apa. curatiese clopotulu si sterge tóte numele. Si dupa aceea comedî'a se incepe de nou, pentru câ ómeni vani totdeun'a voru esiste in lume.

Clopotariulu inse, déca nu ne-a potutu face sê scriemu numele nostru pe clopotu, prin altu modu voiá sê scóta bacsisiu de la noi si începú sê ni-faca istoriculu clopotului:

— S'a facutu in 1862 si apésa 300 de centenarie . . .

Nu-lu ascultamu mai departe, ci dându-nesce sous, ne coboriramu.

Din beseric'a ast'a trecoram in alt'a nu mai putînu interesanta si importanta, adeca in beseric'a Santei Genoveve, care inse se numesce mai multu „Panteonu.“ Beseric'a acést'a inca la an. 1791 primî numele „Panteonu,“ si cei mai renumiti barbati ai Franciei se ingropara in locul acest'a. Din afara pe fruntea edificiului e urmatórea inscriptiune: „Aux grands hommes la patrie reconnoissante,“ adeca „barbatiloru mari patri'a recunoscatóre.“ Cu pietate santa pasîramu in Panteonu. Beseric'a nu ne interesá atâta câtu cript'a, unde jacu osamintele celoru mai bravi barbati ai Franciei. Acolo jace unu Voltaire, Rousseau si altii. In anii 1791 si 1793 acolo se asiediara si osamintele lui Marat si Mirabeau, inse mai tardîtu se strapusera de acolo. In cripta este si unu ecou escelinte. Conducatoriulu, care esplicá publicului monumintele, voindu sê ni-arete celora ce eramu de fatia, câtu de multe silabe repetéza ecoulu, strigà:

— Dati bacsisiu conducatoriului!

Si ecou respuse:

— Bacsisiu, bacsisiu, bacsisiu.

Fara bacsisiu neci diece pasi nu poti face la Parisu. Iosifu Vulcanu

Giorgiu I. regele Greciei si socîa s'a.

(Cu ilustratiune pe pagin'a 545.)

Georgiu I. regele Greciei, alu carui portretu e espusu pe pag. 545 la privirea on. cetitórie, este fiulu alu 3-le din famili'a lui Cristianu, regele si a Louise-i, regin'a — Daniei si s'a nascutu in 24 dec. an. 1845. In tenerétia a avutu parte, in o instructiune si educatiune buna, regésca si acú de tempuriu începú a face servicii multe pentru patri'a sa, ca — marinariu. In 30 martiu 1863 apoi, la convoirea poteriloru europene, si la dorinti'a unanima a greciloru din congresulu nationulu tienutu in diu'a amintita, Giorgiu — mai nainte Vilelmu — se alésa de rege alu Greciei.

Ér in 27 oct. a. e. incredintiá cu mare solenitate, pre princés'a Olga Constantinovna, fi-c'a tenera alu marelui principe, Constantinu Nicolaeviciu.

Constantinovna asemenea a fostu bine educata si are unu daru de la natura, prin care atrage simpathi'a si onórea caroru potu s'o véda.

Numai in dîlele trecute si-finí acésta parchia tenera — caletori'a de la Parisu rentornandu-se catra casa, unde, mai alesu tener'a regin'a érá asceptata cu multu doru.

De la București.

— 25 noemvre 1867. —

Domnule Redactoru!

Déca tempulu nu ne permite a ve impartasi mai adeseori câte ceva de pe la noi, celu pucinu datî-ne voi'a, Stimabile Domnule, a ve comunicá la mominte solene câte o impresiune, câte unu simtiu de bucuria si de sperantia.

In adeveru capital'a nóstra a avutu in anulu acest'a mai multe astfelu de mominte serbatoresci; a avutu fericirea de a vedé implinindu-se in sinulu seu mai multe fapte frumóse si de insemnatate. Asié, ca sê aretâmu câte-va, ea a vedutu nascandu-se in sinulu ei „Societatea Transilvani'a, a carei idea profunda, simtîta si aplaudata de toti romanii, a inspiratu pe fiii cei nobili ai Romaniei, cari vinu a contribuí la realisarea ei cu unu zelu si devotamentu ce face onóre fiiloru, Romaniei libere.

Anu vedíutu la 10 sept. consolidarea si inarmarea suveranitatii poporului prin impartîrea solena a stindardelor gardéi nátiunale. — Anu vedíutu la 13 sept. pentru prim'a óra o serbare mai solena a acestei díle de gloria de la 48, in care o mana de pompieri romani au aretatu Europei, cá romanulu pastréza inca in tóta intregimea sa vigórea si eroismulu seu de sub Traianu, Mircea si Mihaiu.

Cea mai frumósa si cea mai marétia dí, care va romané in eternu o serbatóre santa pentru romani, a fostu díu'a care a vedíutu primulu pasu comunu a totoror romanilor: *Unirea loru morala!*

La aceste díle, la aceste minute serbatoresci a le acestui anu, cari inaltia animele si lasa suveniru nesterse, potemu numerá si sér'a de 5 noemv. s. v. in care avú locu inaugurarea conferintieloru Ateneului pe an. 1867/8

Voindu a ve scrie despre Ateneulu Romauu, despre acest'a institutiune salutaru a Romaniei, si despre serbatorésc'a sa deschidere pentru anulu acest'a, — noi nu potemu face mai bine decâtu a lasá sê ve vorbésca oratorii acelei seri solemne.

Dlu conte Rosetti, presiedintele Ateneului, ie cuventulu in faci'a unui publicu atátu de numerosu, in câtu numai incapea in sala Ateneului, prin unu discursu bine simtîtu si plinu de elocintia, aréta, cá de unde cu doi, trei ani înainte domniá in tíera o apatia mai generala, o *lipsa de vietia intelectualu*, in anulu acest'a cu distingere s'a observatu o miscare intelectualu, o incubatiune fecunda, care dá cele mai frumóse sperantie.

Aréta apoi intentiunea si chiamarea Ateneului de a dá spiriteloru tenere o directiune salutaru, de a prepará pe junii cu talentu, ca sê devina luptatori solidi, pentru marea lupta a vietii, pentru etern'a lupta intre bine si reu, intre lumina si intunerecu, intre virtute si vitiu.

„Natiunea si statulu voru vedé astfelu cu bucuria si sperantia in viitoru junele arbore crescandu cu vigóre, si dupa nesce legi normali, si nu va asistá la dorerosulu spectacolu ce presinta acei selbatici ai Lusianei, despre cari vorbesce Montesquieu, ce taiá arboréle inca june, ca sê-i mance fructele inca necópte.

„Lamp'a odata aprinsa va trece díu mana in mana, de la aceia ce disparu, la aceia ce vinu.“

Dupa aceste vine ca sê arete lucrârele Ateneului, si se determine mai precisu caracterulu si intentiunea

acelor'a, care este nu atátu de a respandi o instructiune vasta, câtu a lucrá sub o forma atragátorie, câtu a cultivá animele. „Pe langa scopulu de a vulgarisá unele cunoscintie, noi credemu cá *conferintiele* (lucrârele principale ale ateneului) sub form'a loru desbracata de pedantismu, potu fi midilocu de reductiune, care sê ne invite a intrá in templulu sciintiei, se ne indemne a reveni candu amu esítu dintr' insulu, si sê ne faca a luá obi-cinuintie, care redicandu-ne inteligintia sê ne indrep-teze simtiemintele la aceea ce e nobilu si frumosu.“

„Instructiunea, dloru, adeca desvoltarea facultâtiloru intelectuale si dobéndirea de cunoscintie estinse este unu mare lucru intr' unu individu ca intr'o natiune; dara cunoscú ceva si mai mare decâtu instructiunea; acésta este inobilirea sufletulu, inaltiare simti-minteloru, infrumsetiare a animei, acést'a este cu alte cuvinte *Educatiunea*“

„Me intristezu, domniloru, pana in adânculu animei, candu vedu pe langa o intelegintia cultivata, unu caracteru injositu, o anima servila, unu sufletu degradatu, simtieminte inobile si desgustátorie.“

„Cunoscemu toti acestu fatalu elementu de avortare alu totoror incercârilor, ce au de scopu a redicá unu poporu si a-lu face se intre in concertulu natiuniloru civilisate. Recunóscemu cu totii acestu redutabilu inamicu, ce a petrunsu in midiloculu cetâtii, sê elatine tóte credintiele, sê turbure tóte consciintiele, sê amá-résca tóte animele.

„Educatiunea, domniloru, si aceea ce vomu numu partea estetica a culturai urmane, éta ide'a catra care trebue sê ne indreptâmu tóte silintiele si tóta activitatea. Pentru acésta ne vomu indreptá din parte-ne mai cu séma *Artei* si *Poesiei*, cari voru ocupá in anulu acest'a unu locu mai insemnatu in conferintiele nóstre decâtu in anii trecuti.

„Ori cari voru fi vocatiunile ce vomu urmá in vietia, díce unu ilustru economicu si omu de Statu englesu, sê cautâmu in totu-déuna sê tienemu via acea simtibilitate salutaru, ce destépta in noi *Arteu* si *Poesi'a*, Cu câtu detoriele nóstre ordinare sunt mai prosaice. cu atátu este mai bine a tiené incordarea sufletulu nostru, prin frecuentarea aceloru regiuni superióre de cugetári si simtieminte, in care ne redica si ne mantiene artea. Frumosulu, adauge marele poetu Goethe, este mai mare decâtu binele, cá ei elu cuprinde binele si mai adauge ceva. Elu este binele inaltiatu la perfectiunea sa, si inzestratu de tóte perfectiunile colaterale, cari facu dintr' insulu o opera completa.“

„Déca Greci'a, acelu coltiu de pamentu, continua dlu preziedinte intre aplause, a ocupatu si va ocupá unu locu imensu si in eternu nemoritoriu in istori'a omenire, acésta provine din laur'a amorului seu pentru arte.“

„Arteu candu este cultivata si iubita din anima, ér' nu practicata, intr' unu modu mecanicu, inaltia catra ceea ce ea concepe, adeca *frumosulu idealu* si ne impinge a idealisá pe câtu este cu putintia aceea ce facemu, si mai pre susu de tóte caracterulu si vietia.“

„Aceste motive, díce dsa mai incolo, acaror'a valóre si importantia nu va scapá nimenui, ne au facutu sê ne cugetâmu a organisá pe langa conferintiele nóstre literarie si sciintifice, serate, cu scopu de a latí gustulu celoru mai frumose si mai spiritualiste dintre arti. *music'a* si *poesi'a*. Bucâti de musica clasica se voru ese-

cută de artiști competenți și de dame din societate, și piese de poezie se voru ceti s'eu declamă în anulu acest'ă la Ateneu."

„Din parte-ne, d'omneloru și domniloru, ne vomu pune t'ote silintiele ca s'eu portămu cu on'ore și demnitate drapelulu pe care se afla înscrise cuvintele :

„Instrucțiune și educațiune natională."

Dlu presiedinte termină în sgomotulu coloru mai viue aplause.

Dlu Bacaloglu, profesorul de fizica la facultatea de sciintia, prin esperiminte și esplanțiuni, atrage atentiunea publicului a supra coloru mai n'ouă inventiuni în lumina și electricitate.

Dn'ă A. G. Cretianu, și în urma dn'ă El. Riureanu nascuta Vachman, împreuna cu dnii N. J. Voinescu și Krüger, pe piano, violă și violoncelu prin rar'ă dloru abilitate în artea musicala procurara publicului câte-va mominte din cele mai incantătorie.

Intre aceste dlu V. A. Urechia cu elocinți'ă sa cunoscuta frap'ăza publiculu prin unu discursu sublimu, care din bunavoinți'ă dtale avemu satisfaciunea a vilu pot'eu comunică aice întregu. (Vedi discursulu mai susu în nr. de adi. Red.)

În fine dlu Stancescu, care desv'olta unu talentu at'atu de frumosu în pictura, și de la care avemu opere escelente, ca portretulu lui Andrei Muresianu, Balcescu, etc. prin unu discursu plinu de elocinția și entuziasmu face o dare de s'ema despre progresulu ce s'ă facutu aici în țiera, în acestu anu, în sculptura și pictura.

Ds'ă ar'eta, c'ă între pictorii ce s'au distinsu în anulu ce espira și cari au atrasu atentiunea publicului, este d. Grigoreanu ce ar'eta unu talentu însemnatu, mai cu s'ema în compositiune. Dlu Amanu, care a lucratu at'atu de bine pe Horea. D. Tatarescu, se distinge în pictur'ă sacra. Zugravirea besericei stului Nicolae, la care lucr'ăza acuma, va fi o operă escelenta a manei sale. D. Panaiteanu din Jasi, care are predilectiune pentru flori, și care a învut'itu acestu ramu alu artei cu o frum'osă buchetiera.

„Unu pasu însemnatu înainte, continuă dlu Stancescu, este deschiderea sc'olei de bele arte, unde talentele voru av'eu ocaziune a se descoperi și a se formă."

D'eca dlu Stancescu în discursulu seu nu și-a potutu formă și pentru sine unu micu buchetu s'eu o corona, publiculu romanu și amatorii de arte nu voru întârziă a-i-o face.

Ne departaramu în fine cu anim'ă plina de cele mai placute impresiuni și sperantie.

Nu potemu a nu aminti inse și impresiunea ce ne-a facut'ă frumos'ă melodia populara a poesiei intitulate „Mirele României," executata de corulu Ateneului.

În 9 noemv're s'er'ă, dlu J. Eliade, a ținutu în sal'ă Ateneului unu discursu a supra poesiei Ossianice, și a cetitu unu fragmentu sublimu din acele poesii, din care se vede, c'ă oper'ă ce parintele literaturii revine ca s'eu deie, nu e mai multu o traducțiune, ci are meritulu unei compositiuni originale, reproducandu după legile naturii și geniului limbei romane t'ote frumsetiele originale și totu parfumulu poesiei lui Osianu. După cum a promis dsa, în scurtu vomu av'eu satisfaciune de a ved'eu publicata ac'asta n'ouă capodopera a ilustrului nostru literatoru.

M. Strajanu.

GE E NOU ?

* * (Din Blasiu) ni se scriu următoarele: „Credu, c'ă țineti încă minte de publicarea statutelor societății de leptura a teologilor din seminarulu archidieceșanu de Blasiu, care se întemplă încă în anul 1866 într' unu diariu romanu; credu inse și aceea, c'ă veti fi cugetatu, cumca societatea n'ostă a apusu, și nu fara causa, de ora-ce în publicu despre esistinți'ă ei nu se mai fece neci o amintire. Asiē veti fi creditu dv'ostre, asiē on. publicu. Ce e dreptu, societatea de atunci și pana acuma n'ă mai ar'etatu neci o urma în publicu, și ac'ast'ă din caus'ă, c'ă fiindu ea numai o societate domestica, constat'ore numai din alumnii seminariali, și prin urma-re restrinsa între murii seminarului, și apoi neavendu statute intarite de guvernul, a cugetatu a fi facutu des-tulu cu aceea, c'ă a ar'etatu publicului, c'ă s'ă înființiatu; cu t'ote aceste societatea de atunci și pana acuma a sustatu necontentu, desv'oltandu activitate destula, at'atu cu privire la încercări literarie, ce se publica într'o f'oiă manuscrisa și numita „Furnic'ă", c'atu și cu privire la procurarea cartiloru pentru biblioteca, și condusa fiindu de cinci oficiali, alesi din sinulu seu cu începutulu fia carui anu scolasticu, adeca de unu presiedinte, unu notariu alu siedintieloru, unu casariu, unu bibliotecariu și de unu notariu alu c'orespondintieloru, a pas'itu catra scopulu ce și l'ă perfiptu, adeca înainte în cultura și sciintia. Cu începutulu acestui anu scolasticu, presiedintele din anul trecut conchiamă o siedintia în 10 optomv're, la care luă parte și ven. super. sem. svatuindu și imbarbatandu pe membrii a pas'eu cu serio-sitate catra met'ă prefipta, cu ocaziunea ac'ast'ă apoi se alesera și oficialii societății pe anul scolasticu curinte."

* * (Se vorbesce,) cumca Maj. Sa imperatulu va petrece serbatorile Craciunului în Bud'ă-Pest'ă.

* * (Diel'ă Ungariei) în septeman'ă trecuta țin'eu mai multe siedintie în caus'ă quotei. În locul lui D'özsa se alege vicepresiedinte Gajzágó, ér în locul acestuia se alege notariu Petru Mihali.

* * (Programulu conferintieloru ce se voru țin'eu de membrii Ateneului) în decursulu anului 1867—8. Dominica 5 noemv're 1867. Înaugurarea Conferintieloru. Joi 9 noemv're. D. I. Heliade Radulescu: Despre poezia; în specialu despre poezi'ă osianica. Dominica 12 noemv're. D. U. de Marsillac: Resurectiunea poesiei pagane în sec. XIX. Joi 16 noemv're. D. Stancescu: Cum se critica operele de arte. Dominica 19 noemv're. D. V. A. Urechia: Satir'ă. Satiricii romani. Cantemiru, Dascalescu, Gr. Alecsandrescu, Balacescu, Heliade etc. Joi 23 noemv're. D. A. Veric'enu: Misiunea guvernului. Ingerenti'ă guvernamentală și inițiativ'ă privata. Dominica 26 noemv're. D. I. Falcoianu: Despre astronomia. Joi 30 noemv're. D. Velescu: Despre teatru. Dominica 4 decemv're. D. U. Marsillac: Marion de Lorme de V. Hugo. Joi 8 decemv're. D. A. P. Hajdeu: Instrucțiunea romana în Transilvani'ă. Dominica 11 decemv're. D. I. Heliade Radulescu: Poesi'ă epica, Ossian. Joi 15 decemv're. D. Em. Cretulescu: Despre elocinția. Dominica 18 Decemv're. D. Aurelianu: Esplanțiunea universala. Resultatele sale materiale și morale, și cu deosebire în privinți'ă instrucțiunii și educatiunii. Joi 22 decemv're. D. V. A. Urechia: Mavrolachi; Rolulu Romanismului la deslegarea cestiunii Oriintelui. Marti 26 decemv're. D. I. Falcoianu: Despre astronomia. Miercuri 27 decemv're. D. Massimu: Scrierea romana cu litere latine. Dominica 31 decemv're. D. Massimu: Idem. Joi

4 ianuarie 1868. D. N. Blaremburg: Despre istoria a Institutiiilor tierci. Dominica 7 ianuarie. D. V. Alecsandri: Despre Poesia populara. Joi 11 ianuarie. D. Stancescu: Despre pictorii Romani inainte de 1848. Domineca 14 ianuarie. D. Vericeanu: Teoria imposibilitatilor. Joi 18 ianuarie. D. de Marsillac: Don Juan de Moliere. Domineca 21 ianuarie. D. Stefanescu: Despre anticinatatea omului in Creatiune. Joi 25 ianuarie. D. . . . Despre Goethe. Dominica 28 ianuarie. D. Cernatescu: Despre marirea, scaderea si rezultatele Domniei Romane. Joi 1 februarie. D. Aurelianu: Espositiunea univiersala. A doua conferintia. Domineca 4 februarie. D. Vericeanu: Despre creditul public. Juoi 8 februarie. D. G. Cretien: Familia. Rolul si influinta ei in societate. Dominica 11 februarie. D. U. de Marsillac: La chute d'un ange (Lamartine.) Eloha (Alfred de Vigny). Rolul ingerilor in literatur'a moderna. Juoi 15 februarie. D. P. Cernatescu: Consideratiuni generale asupra ist. Greciei. Domineca 18 februarie. D. V. A. Urechia: De unde si-culegu poetii romani coloritul de stilu. Joi 22 februarie. D. Velescu: Despre teatru, a doua conferintia. Domineca 25 februarie. D. I. Heliade Radulescu: Despre literatura. Joi 29 februarie. D. A. Petrescu; Despre organizatiunea societatei. Domineca 3 martie. D. C. Esarcu: Educatiune si politica, omenii de Statu. Ateneulu va organiza in urma celorlalti mai multe din conferintiele susu indicate serate de musica clasica. Anunciuri prin diare voru indica programulu a acestor serate, precum si alte conferintie cari s'aru mai adauge pe langa acestea. Presedintele Ateneului: Candele Carol Rosetti. — C. Esarcu, V. A. Urechia, vice-presedinti. — Gr. N. Manu, Garleu, Secretari. — G. Missail, casieriu.

** (Reuniunea femeilor romane din Brasiovu) tie-nu adunarea sa generala in 7/19 noemvre. Siedinti'a se deschise la 11 ore de catra dn'a presiedinta Anastasi'a D. Datcu prin o cuventare acomodata cercustariilor. Dupa acest'a se ceti numele domnelor cari au contribuit pe anulu acest'a tacsele ca membre, si se observa cu dorere, ca ofertele din anulu acest'a au fostu cu multu mai mici decatu in anii trecuti. Apoi se ceti reportulu generalu despre activitatea comitetului in decursulu anului trecut, din care amintimu, ca clas'a a IV de fetitie din Brasiovu fu subventiunata cu 400 fl. cea din Sabiu cu 250 fl. si cea din Blasiu cu 400 fl. Dupa acest'a se ceti reportulu dnei casieritiei Eufrosin'a J. G. Ioanu, din care aflamu, ca venitul curatu in anulu trecut fu 573 fl. 13 cr. Finindu-se aceste, dn'a presiedinta si comitetulu demisiunandu, se procese la alegere noua. Si cu majoritatea voturilor se alesera domnele Mari'a Secareanu, Eufrosin'a J. G. Ioanu, Zoe I. Petricu, Mari'a A. Popu, Mari'a G. Davidu, Victori'a C. Juga, Zoe T. Ciurcu, Zamfir'a de Juga, Anastasi'a D. Datcu, Chiriachitia C. Popasu, Elen'a J. Juga, Mari'a N. Ciurcu, inse domnele Zoe T. Ciurcu, Zamfira de Juga si Anastasi'a D. Datcu nu primira, deci in locul lor urmara dupa majoritatea voturilor domnele Carolin'a N. B. Popu, Elen'a B. Baiulescu si Sevasti'a J. Muresianu. Comitetulu se constitui numai decatu si de presiedinta se alese dn'a Eufrosina J. G. Ioanu, era de casieritia dn'a Mari'a Secareanu. Si cu aceste siedinti'a se incheia la brei ore.

** (Hymen). Din Caransebessiu ni so scrie, ca dlu Murgu oficiantu episcopescu a pasitu la casatoria cu frumos'a domnisiora Catarina Stoiacovicu. Ceriulu se reverse binecuventarea sa a supra acestei legature!

** (Romanii din Maramuresiu) infintiara o societate de lectura in Sigetulu Marmatiei. Adunarea pentru constituire se va tie-ne mane in 10 decemvre. Obieptele debaterilor voru fi: 1, publicarea statutelor aprobate priu ministeriu, — 2, constituirea societatii. Vomu primi cu bucuria insciintiari despre activitatea societatii.

** (Dsior'a Constanti'a Dunca) dede in 3 decemre o serata la Ateneulu Romanu in folosulu fetelor sarace, si cu concursulu duci Riureanu-Wachmann, a domnisiorei Eufrosin'a C. Valeanu si a domnilor Wiest si Sulzer.

** (Advocati noi). Septemen'a trecuta facura cen-sura advocatiale domnii Stefanu Abrudanu si Ladislau Lazaru. Ambii din comitatulu Bihariei.

Literatura si arte.

** (Diariu nou.) La anulu nou va aparé in Pest'a unu nou diariu politicu romanescu sub redactiunea dlui Alesandru Romanu. Noulu diariu, precum suntemu informati, va esé de patru ori intr'o septemana. Mai pe largu in nrlu venitoriu.

** (Calindariu pe an. 1868.) A esitu de sub tipariu „Calindariulu pedagogicu“ pa an. 1868 compusu pentru invetiatori, educatori si barbati de scola de redactiunea „Magazinulu Pedagogicu“ in Naseudu. Recomendamu cartea acest'a atentii respectivilor.

Din strainetate.

* (Cetimu ca Nizza) cetatea floriloru, pentru érn'a presinte, are forte multi ospeti si inca totu nu mai in-ceta de-a o cerceta multimea strainiloru, ce cerca dupa distragere; se ascepta nu preste multu si imperates'a Franciei cu tenerulu principe. Aparinti'a cea mai interesanta a Nizzei inse, e o dama din Turci'a, frumoasa pana la incantare, se vorbesce ca ar fi fostu muerea unui basia si in fine ca ar fi bogata, de ora-ce duce unu luesu grandiosu si spesedia multu. Acesta frumsetia a Orientulu inse, nu si-a lapedatu portulu seu nationalu si ambla totu acoperita cu velu. Nu demultu au cercetat'o neamurile sale si tentara a o duce éra-si la Constantinopole, ei fara succesu. Precum se aude, se pregatesce a se crestinisá si-apoi a se cununa cu unu oficiu francesu.

* (In Americ'a media-nopténa) nu de multu mori o muere bérana, dar pré interesanta; etatea ei trecu preste 111 ani si era incongiurata de unu logionu intregu alu afinitatii diverse. Numele ei era cunoscutu prin departari, ca-ci era baletista incantatoria de odinora, a reginei Maria Antonia, ea era silfid'a Grenuchette. Multe animi ardeau pe tempurile acele dupa dens'a, pana ce in urma se marita dupa Simpson, unu oficiu din Americ'a. Preste doi ani inse devenindu veduva, se casetori de nou, cu advocatulu Rudolf Stuart. Dar Stuart mori in an. 1812 si madam'a nostra éra-si remasa veduva, cu 11 orfani. Ea inse a fostu pururea totu voioasa si sirguintioasa. A lasatu dupa sine mai multe scrisori, despre arta si vietia sotiala din capetulu secululu trecut, asemenea si nescé epistole, de la mai multe autoritati parisienne.

* (*Éra-si o moda noua*). Prin Parisu au inceputu damele sê pörte unu feliu de velu förte desu, care li-acopere cu totulu liniamintele feciei. Acestu velu ajunge numai pana la budie si e micu ca o masca. Asié ambla apoi damele pe strade, asié se carutia, ba asié aparu chiaru si prin teatre. Negutiatorii de puderu acuma cadu in desperatiune, câ-ci acésta moda noua delaturédia intrebuintiare acelei farine. Dar colórea carmina si-afra cumperatórie multe, câ-ci de sub velulu acest'a budî-tiele cele mandre — rosii, facu o impresiune minunata asupr'a multoru ochi si animi

* (*Minunile divine*) inca n'au incetatu cu totulu. Asié in Rom'a, nu de multu, o contésa, care affá mare placere in aducerea sacrificieloru si se ocupá multu cu grigirea celoru raniti in batelia, odata intrá la pap'a si enerá, câ 'n spitalu jace pe patulu mortii unu militariu protestantu din Svitieri'a, pre care indiesertu se nisuescu a lu-duce la credinti'a catolica, câ-ci nu se lipesc de elu. Toti preotii s'au rogatu lui Ddiu pentru densulu, dar indiesertu, elu a remasu totu protestantu. Acum'a numai Santieni'a Ta esci inderetru — dise contés'a — si déca te vei rogá Santieni'a Ta, atunci acea rogatiune de siguru trebue se aiba efeptu. Deci pap'a se puse la rogatiuni si ce minune — Svitierianulu in or'a acea se dechiérá pe sine de catolicu. Dar aceste minuni sunt rari acuma, pe tempurile nóstre!

* (*Nu de multu se intemplá*) in Prag'a, câ arestara pre optu musicanti, numai din simpl'a cauza, câ esecutara imnulu rusescu intru-o ospetaria.

* (*Dtn New-York*) se scrie urmatóri'a intemplantare: dr'a Elis'a Wedsdroff impuscá pre vecinulu seu, pre Richard Conclen, care erá logodniculu Elisei, inse din eeva cause, de-odata numai se intrerupse acésta relatiune intre densii si Conclen trimise inderetru anelulu celu de credintia alu Elisei, ci intru unu modu necuviintiosu. Deci Elis'a de locu se urcá pe naia si plecá sê lu cerce si sê lu-icie la respundere pre Conclen, care atunci petrecea la scalde in New-Port; Elis'a lu si gesi intru-unu salonu si lu-provocá, ca sê si-argumentedie insultarile comise in contr'a ei si pentru acést'a i-dete si terminu de patru díle; ci Conclen ne implinindu si datorinti'a facia cu pretensiunea fetei, acést'a numai decátu lu-impuscá si i-sdrobí capulu. Elis'a acuma stá inaintea judecátií; greu lucru va fi inse, de-a judecá dreptu in caus'a acést'a.

* (*Pre ucigatoriulu lui Lincoln*) inca si-acuma lutotu cérca. Faim'a ce s'a fostu latítu despre mórtea lui, e demintíta, afirmandu mai multi, câ l'au vediutu cu multu mai tardiu, dupa latírea faimei despre mórtea lui.

* (*Inveninare*). De câteva'a díle incóce, publiculu din Wien'a si München, e tare ocupatu cu casulu inveninarei contesei Chorinszky. Precum se vorbesce, acésta inveninare s'ar fi intemplantu cu scirea barbatului, care traiá despartitu de dens'a, in Wien'a. Inveninarea se intemplá in München si din câ se Adeveri pana acum, se intemplá prin baronés'a Juli'a Ebergényi, care traiá in relatiune amorósa cu contele Chorinszky si care numai pentru acea caletori la München, ca s'o ucida pre contésa si astufeliu sê se póta folosi dens'a de numele contelui. Judecatori'a inse, prinse de locu si pre

contele si pre baronésa, si acum'a ambii sunt arestati. Pertractarea curge cu multa grigia si stircirile dateloru si-a arguminteloru inca se totu continua.

Gâcitura de semne.

De Anastasia Mihu.

Ó! * * ic=a □ u Δ * * u , e = , a * * a , A = ; ea Δ u — a □ e \$

J \$, i \$? e * * i ; o Δ i u \$ e ? = u + i — Δ a \$? e i \$ * * = i + * *
a * * u , —

, a , i liu Δ u * * eu ; u Δ , e , i u i * * u Δ u ? i \$ * * ei □ e Δ e ,
A Δ e + u Δ u — = o e ; i \$ * * iei a , u □ a = e — au + a * * u !

— e , e = i u Δ u = o □ a \$ i □ ei = Δ cia , ' a , ea ; e + e Δ e ,

A , u □ e □ ai + e = a , a , \$ u □ ai Δ u , e + , e a + i é ;

, a , i é , a * * e + e + * * i \$ + e o + * * ea , e i \$ * * = e e Δ e

+ u a . u \$ e i \$, a \$ * * a + e + i □ u Δ * * u ! = u □ o + u
Δ u , ea .

+ i * * ó * * a — o □ a \$ i □ ea , — e u \$; e + , i = ca + : ó = a .

, u . o , i ; e □ i Δ i o \$ e a + i é . a + u + — i \$ a :

„ = e — au + a ' \$ — a , e ! lia * * ie = i \$ a ' * * a u + i o = a !

+ i : i \$ e , u . e \$ * * a * * a ' \$ e , i + u . e \$ i — ea * * a ! “

Jo + i ! u . u Δ , a \$ u .

Deslegarea gâciturii de semne din nr. 44 :

O acunpa maiculitá,

De-asíu fi unu angerelu,

De-asíu fi o paseritia,

Da-asíu fi unu sefirelu :

Venire-asíu adi la tine,

Te-asíu sarutá cu doru,

Si negrele-ti suspine,

Le-asíu duce 'n alu mieu sboru.

J. C. Dragescu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele Luis'a Murgu n. Balcu, Carolin'a Bolocanu, Agrafin'a Joanovicíu, Julian'a Petri, Emil'a Cadariu, Juli'a Cocu, Min'a Bardosi, si de la domnií Nicolau Rancu si Demetriu Magdu.

POST'A REDACTIUNEI.

Oradea mare. Gâcitur'a de semne nu se póte publicá, ti-indu câ nu ni-ai tramisu deslegarea.

„**Dorirea mea**“ e o idea vechia, — dar poesior'a coalalta se va publicá.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1867. prin Alesandru Kocsi (in tipografi'a lui Érkövi, Galgöczi si Kocsi.) Piat'i'a de pesci Nr. 9.